

El sílex del Camp dels Ninots

Els topònims o noms de lloc poden ajudar els investigadors a fer un pas més en el coneixement del llegat cultural deixat per antigues comunitats. És el cas de les variables del mot *arca* –Puig d'Arques, per exemple– relacionades, generalment, amb els megàlits o el megalitisme.

Un altre exemple clar, a comarques, és el topònim Vacamorta, paratge situat als afores de la Bisbal d'Empordà i anomenat així pels antics ceramistes que, en extreure les argiles, localitzaven restes òssies fossilitzades de grans mamífers. Però ara ja sabem que es tracta d'un jaciment paleontològic de finals del Terciari, utilitzat, lamentablement, com a abocador de residus industrials.

I en el cas que ens ocupa, el Camp dels Ninots, una recent excavació ha proporcionat, a més a més de restes òssies i eines de pedra probablement del Plistocè inferior (1,8-0,780 milions d'anys), la clau per saber que el sílex de bona qualitat també és present al nostre territori.

El Camp dels Ninots és, en realitat, el cràter d'un volcà d'edat quaternària i d'activitat freatomagmàtica. Aquest antic

edifici volcànic es troba localitzat a la part occidental del poble de Caldes de Malavella (veïnat de Baix, Can Pol, Can Tranquil). El con està molt erosionat, però encara és possible reconèixer-ne l'estructura. Quan la seva activitat va cessar, a la depressió va formar-s'hi un petit llac. Sota les argiles de color negre i a poca profunditat, entre un i dos metres, s'hi ha localitzat carbonatacions i, entre mig, una gran quantitat de nodulacions d'òpal –anomenat comunament o vulgarment sílex– de petites i grans proporcions.

El llibre de recent aparició al mercat titulat *Itinerari Geològic per Caldes de Malavella* de la col·lecció *Dialogant amb les Pedres* i editat per l'àrea de Geodinàmica Externa de la Universitat de Girona, és un complement perfecte per al lector interessat en el tema. El sílex, que apareix en forma d'utils a tots els jaciments del Paleolític superior de les comarques gironines (40.000-10.000 abans-d'ara), es pensava que el seu lloc d'origen, la seva procedència, podia ser el sud de França, perquè fins ara mai no se n'havia localitzat, a casa nostra, una tan gran acumulació i de tan bona factura.

A partir d'ara, doncs, caldrà investigar les col·leccions de referència i comprovar si, efectiva-

ment, una de les fonts de captació de sílex és a Caldes de Malavella.

En aquest camp, la gent tenia el costum de recollir-hi «ninots», unes roques amb formes curioses i, de vegades, amb determinats trets anatòmics molt concrets (penis), les quals, fruit de l'erosió natural o de l'agricultura intensiva, afloraven a la superfície on eren recollides i col·leccionades per la gent. Però com bé deia un dels arqueòlegs que ha participat en la descoberta, la gent de la prehistòria recollien els nòduls no pel seu aspecte sinó per la seva funcionalitat una vegada fracturats. No oblidem que el sílex i la seua capacitat de tallar, de penetrar en la matèria –carn, fusta, pell, os– la podem comparar amb el tall dels millors ganivets actuals.

El treball i la perseverança del grup d'arqueòlegs que ha intervingut en la descoberta: Gerard Campeny i Bruno Gòmez, ambdós de Caldes i Robert Sala, Joan Garcia i Kenneth Martínez –tots ells adscrits a la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona–, que han comptat amb l'inestimable suport de l'Ajuntament i amb el permís dels propietaris dels terrenys afectats pels sondatges, ha donat els seus fruits. Amb la detecció d'aquesta extraordinària concentració de «ronyons» de sílex es pot haver resolt una incògnita de primer ordre a nivell regional.